

és silány eszközökkel játszottak, pajtában, deszkaszínekben. Ők azok, akik szellemtelen és finomtalan trükkökkel a kevés intelligenciájú tömeg tetszését hajhásszák, akik elhanyagolják szerepeik értékes detailjait, hogy a rikító, lármás kulisszahasogatás és alpátosz hazug, de annál feltűnőbb és hangosabb bandita fogásaival csikarjanak ki egy-egy tapsot vagy nevetést a közönségből. Az elnevezés Szigeti Józseftől származik, aki a »Csókonyszerzett vőlegény«-ben egy Ripacs nevű színészt szerepeltet. Hogy közelebbről ecseteljük a ripacs-szó fogalmát, itt közlünk róla egy érdekes dokumentumot: »Vannak oly társulatok, hol maga az igazgató is korhely lévén, a legnagyobb drámát egyetlen díszítménnyel kiállítja, negyedmagukkal Belgrádot beveszik s Zrinyit frakkban is kijátsszák, sokszor pedig a dráma hősnője csak levélben jelenik meg! Vannak esetek, hogy a darab nincs meg; mit előadni akarnak, s találkozik egyén, ki a munkát fejéből, néhány látás és hallás után leírja; továbbá nem egyszer történt meg, miszerint a darab a korcsmában elveszett s a sugó: hasából elsugta! Olvashatni elferdített színlapokat, elkeresztelt művek címeit, hallhatni össze-visszatört stílt, láthatni iszonyúan megcsontított jelenéseket, úgyannyira, hogy ha az író ily előadáson történetesen jelen lenne, neve a színlapon megnevezetve, ijedtében kitörné a hideg! Némelykor pedig részegség miatt a darab be nem végezethetik. Ezek valóságos satyrái a színművészetnek.« (»Pesti Hírlap«, 1847. 37-ik szám, 1156-ik oldal. Sepsy Károly színigazgató tollából. A ripacs fogalmáról lásd még: »Pesti Napló«, 1890. 95. sz.)

Ripacskodás. Ezzel a szóval színészi nyelven a túlzást illetik. Aki túloz, aki túllép a kereten, tényleg ripacskodik; csak az a kérdés, mit nevezünk túlzásnak? A legártatlanabbnak látszó, legdiszkrétebb formában kifejezésre jutott gesztus, vagy ötlet: elítélendő, durva ripacskodás lehet, ha ellenkezik a darab stílusával, vagy nem egyeztethető össze az alak énjével. Viszont sokszor szélsőségesnek, gyakran tévesen ízléstelennek ítélt játék vagy szó stílszerű művészet lehet, ha a megjátszott alakkal összefér, ha a darab szellemébe illik. Itt

csak példával lehet illusztrálni állításunk helyességét. Valamelyik nagyobb vidéki színpadon egy igen tehetséges színész játszotta a »Három a kislány« c. énekes játékban Schubertet. Mindvégig — hogy úgy mondjam — »schuberti« volt. De az utolsó felvonásban, mikor a selypes, pösze Grisi nevű színész így szól: »Nekem boffu (bosszu) kell«, a mi Schubertet alakító színészünk partnerét utánozva így szólt: »Minek magának a boffu?« A publikum kacagott, ezt elérte a színész, de kettétörte abban a pillanatban Schubert alakját. Mert az ügyefogyott, mindenről lemaradt Schubert, nem az az ember, aki arra képes, hogy valakit pöszeségeért kiviccелjen.

Veleszületett tehetségénél fogva bármily közvetlenül és diszkréten extemporalizált is a máskülönben igen tehetséges színész, mégis megbocsáthatatlan túlzásba esett. Mert a darabszerint is inkább Schubertet ugratják, ő senkit se tud kigúnyolni, megtréfálni.

»A falu rosszá«-t láttam egyszer olyan színész alakításában, aki piszkos, tépett lajbiban, ingben, gatyában játszotta ezt a szerepet; nem hófehér vasárnapi, csak színházi jelmez benyomását keltő férfikosztümben; csizmája sáros volt. Elhihető ez Gündör Sándorról, aki elkecserepedésében iszik s a »Makkhetes«-ből kitántorogva valami útszéli árokba zuhant s bár ez az öltözködés kissé drasztikus, mégis stílszerű, mégis elősegíti a hű emberábrázolást s távolról sem túlzás. Aki a stílus (Lásd ott) meggyein jár, — nem ripacskodhatik soha. (Doktor János)

Rip van Winkle. A legszebb romantikus operettek egyikének hőse, a nem éppen romantikus Északamerikában lett mondai alakká. Az irodalomba az angol Washington Irving vezette be. A gyönyörű zenéjű darabot Budapesten a Nép-színház mutatta be, 1883. dec. 28-án; színlapja ez volt:

»Rip van Winkle«. Regényes operett 3 felv. Szövegét írták: Meilhac, Gille és Farnier. Ford.: Evva Lajos és Fái J. Béla. Zenéjét szerz. Robert Planquette. Személyek: Derriek polgármester: Solymosi Elek; Adrien, fia: Eőri Berta (gyermekszerep), Szabó Antal; Rip van Winkle: